

Graubner: Růže pro vraha je odpuštění

Dokončení ze strany 1

Je mi každopádně jasné, že zvlášť po těch nejbližších – kteří prožili takové velké zranění, že jim zabil někoho z rodiny nebo přítele, kamaráda, – nechci a nemůžu chtít, aby odpustili dnes. Ale chci jim pomoci k tomu, aby nad tím uvažovali a jednou k tomu došli. Samozřejmě to potřebuje nějaký čas, ale je důležité mít cíl, abychom se stali vnitřně svobodnými.

LN Umíme dneska jako společnost ještě odpouštět?

Nemůžeme to tak úplně zobecnit a mluvit o společnosti jako celku. Někteří tu schopnost mají, jiní ne. Je to obrovsky náročné, ale vidím to jako důležité.

LN Jak moc je prosincová tragédie bezprecedentním aktem jedince, či za ni nese odpovědnost širší okolí? Do jaké míry si vlastně dnes lidé všimají druhého? Nejsme tak zahleděni sami do sebe a svých problémů, že snadno přehlédneme signály zla?

Pokud víme z informací, které se dostaly ven, tak v případě tohoto nešťastníka nevidíme nějaké zvláštní důvody nebo vysvětlení, proč k tomu došlo, že by mu někdo nějak křivdil nebo že by byl nemocný. Nic takového se nezmiňuje, proto nemáme odpověď. Ale myslím si, že to hovoří obecně o jakési atmosféře ve společnosti. Když to dáme do širší souvislosti, tak si musíme všimnout toho, jak dneska stoupají počty mladých lidí, kteří trpí depresemi nebo poškozováním sebe sama, pokusy o sebevraždu a podobně. To si myslím, že je jakýsi vykřičník, nad kterým bychom se měli zamýšlet.

LN Co se na takovéto společenské atmosféře nejvíce podepsalo? Čím si ji vysvětlujete?

Je třeba zvážit to, že obecně máme příliš negativních věcí a málo pozitivních. Nechci kritizovat sdělovací prostředky, ale vím, že jejich pracovníci vědí o tom, co říkají psychologové: tedy že negativní zpráva zaujme sedmkrát víc než zpráva pozitivní. Pokud ale vytváříme takovou atmosféru, kde se tolik mluví o zlu nebo nedokonalosti, nespokojenosti a kritice, tak vytváříme

Jsem pro rovnoprávnost, ale ne pro stejnost. Žena se vyvíjí jinak než muž. Nemůžeme to ideologicky přerušovat.

”

atmosféru, kde mladí mluví o tom, že nemají výhled, nemají naději. Měli bychom si dát jako výzvu umět se podívat na věci z pozitivní strany, i když to bude třeba méně zajímavé, ale měli bychom získat lidi pro pozitivní vidění. Obecně žijeme v takovém blahobytu, jaký nikdy nebyl. Přesto když se ptáme na spokojenost, tak nemůžeme říct, že čísla v průzkumech ukazují, že jsme společnost spokojených lidí.

LN Z čeho tedy pramení naše nespokojenost?

Není to jenom v tom, jestli všechno máme, jestli vše funguje. Ono je to totiž ve vnitřním nastavení člověka. To nás staví před veliký úkol. Současný svět je díky technologickému rozvoji velmi rychlý, hrne se toho na nás strašně moc a lidé se dostávají do situace, kdy to neumějí zpracovat. A navíc na mladých a i na malých dětech už vidíme, jak jsou závislí

Žijeme v blahobytu, jaký nikdy nebyl. Přesto mladí trpí depresemi, děti jsou závislé na mobilech a rodiny se rozpadají, míní Graubner. FOTO MAFRA - ANNA BOHÁČOVÁ

na svých mobilech. Nemají dost prostoru pro lidskou komunikaci, málo se jim naslouchá. Jestli se uzavrou jenom do svých bublin a nebudou se bavit i s těmi, kteří vidí věci jinak, tak se vlastně izolují ještě mnohem víc.

Další problematickou věcí v dnešním myšlení je, že jsme pravdu nahradili názorem. A to má hluboký dopad. Pravda byla vždy chápána jako něco, co je mimo mě a co já hledám. Každý na to můžeme nahlížet z jiného úhlu, můžeme se o to hádat. Ovšem jestli nahradím pravdu názorem, tak je to velmi subjektivní. Pokud pak někdo nesouhlasí s mým názorem, tak se mě to osobně dotýká, protože to jsem já, to je můj názor a hned se cítím zraněný. Proto lidé snadno vypění a snadno si tvoří nepřátele. Když někdo nebere můj názor, tak už je to konkurent. To si myslím, že pořád zvěštuje napětí ve společnosti.

LN Můžete být konkrétnější? Kdy se třeba pravda nahrazuje názorem?

I když otevřete noviny, tak tam je to také vidět. Všichni komentátoři říkají svůj názor, svůj pohled. Jestli je ale všechno jenom můj názor, tak když se pak dostanu do krize, co mi pomůže? Pokud bude všechno jen můj názor, nebude nikdo, kdo mi porozumí, nic, na co bych se mohl spolehnout. To si myslím, že má určitý dopad na prožívání našich postojů a vede to k ještě větší izolaci a uzavřenosti. K samotě a opuštěnosti. Mluví-li jsme o růstu depresí a sebevražd, i to souvisí s oním subjektivismem, protože není o reálného se opřít.

Dalším bodem je problém identity. Když se budu identifikovat jenom tím, že jsem řidič nebo fotbalista, ale nic víc, tak jsem v problému. Vidíme dnes, že problémy s identitou má čím dál tím víc mladých lidí. Někteří nevědí, jestli jsou kluk, nebo holka. To všechno souvisí s vnitřní nejistotou.

LN Jakou roli v tom celém sehrává rodina?

Tam děláme obrovské chyby. Dospělí se dívají příliš na svá práva a bohužel mnozí se rozvádějí a nestarají se o děti. Máme více než padesát procent dětí žijících v neúplných rodinách. To všechno

musí děti poškozovat. Bohužel neuznáváme právo dětí na otce a matku, neuznáváme právo dětí na stabilní zázemí domova, na porozumění. Dospělí se buď, jak jsem řekl, starají o sebe, nebo se starají o to, aby měli vyšší životní úroveň, většinu času tráví v práci, na děti pak nemají čas. Nesednou si s nimi a nenaslouchají jim. Dítě možná má nejdražší oblečení a všechno možné zařízení, ale je hrozně samo, nemá si s kým popovídat. Maminka nemá čas naslouchat, táta nemá čas ukázat synům, jak být mužem. Je častou chybou otců, že nedávají příklad pořádného chlapa.

Když má malé dítě mimořádné nadání na hudbu nebo sport, tak děláme všechno pro to, aby měl dobré trenéry a učitele. Všechny děti, které se narodí, mají ale talent být mužem, nebo ženou. A co děláme pro to, abychom v nich tento talent rozvinuli? Téměř nic. Výsledkem je, že děti potom mají problémy, že nevědí, co jsou zač. Dítěti přece někdo musí pomoci k tomu, aby v sobě rozvinulo ženství, anebo mužství.

Život v církvi před revolucí i po ní

■ Jan Graubner, 37. arcibiskup pražský, začal po studiích teologie v Olomouci jako kněz v normalizačním Československu. Nejprve byl kaplan ve Zlíně, později sloužil dlouhé roky jako farář ve Vizovicích. V roce 1990 získal biskupské svěcení a o dva roky později se stal arcibiskupem olomouckým.

■ Předloni ho papež jmenoval arcibiskupem pražským a primasem českým. V roce 2008 získal Řád Tomáše Garrigua Masaryka.

■ Jeho arcibiskupský znak (viz snímek) obsahuje černožluté barvy pražské arcidiecéze a tři zlaté dzbány na modrém poli s hvězdou. Modré pole připomíná Pannu Marii, které tvoří pozadí pro Ježíše jako obloha pro slunce. Souvisí to s Graubnerovým biskupským heslem: „Co vám řekne, učíte

Jsem pro rovnoprávnost, ale ne pro stejnost. Musíme umět vidět, že žena se vyvíjí jinak, muž se vyvíjí jinak. Nemůžeme to ideologicky nějak přerušovat, vždyť se stačí podívat na biologii, která to ukazuje dosti jasně nejen ve vnějších znacích, které se dají přerovnávat a měnit, ale to, zda jde o muže, nebo ženu, se přeci dneska pozná z DNA. Archeologové ukáží starou kostru a určí, zda je to muž, či žena, z jaké doby nebo z jaké rasy. To všechno se dnes už přečte. V době takovýchto velkých znalostí o člověku všechno zpochybňovat? To je velký nešvar, který je nebezpečný pro rozvoj další generace.

LN Jaké další dluhy máme vůči mladé, nastupující generaci?

Chováme se k ní velmi nezodpovědně. Tím, že žijeme na jejich úkor, když děláme státní dluh. Jenom hlupák si může myslet, že se to nebude splácet. Splatí to naše děti nebo vnuci, ale prostě někdo to musí splatit. Rozumný člověk si umí půjčit, když ví, že to vrátí, že to má jisté. Křičíme třeba při ře-

šení důchodového zabezpečení. Chceme mít důchody, vykřikujeme. Vůbec se ale neptáme, kdo na ty důchody bude dělat. Je zločinem starší generace, že žije tak, že nemá děti. Těch pár dětí se tak bude muset starat o mnoho starých. To je další nespravedlnost vůči nim. Kdybychom chtěli žít trochu zodpovědně a moudře, tak musíme vidět, že nesmíme dopustit, aby společnost vymírala. To je otázka zdravého rozumu a spravedlnosti.

LN Jak vnímáte růst antisemitických a antikřesťanských nálad v Evropě? Dají se pro další generace tradiční hodnoty Evropy ještě uchovat?

Souvisí to s tím, co už jsem řekl. Opakují, jestli chceme mít budoucnost, musíme mít děti. Jestli řešíme nedostatek pracovníků jenom tím, že voláme jiné kultury, aby přišly pracovat na nás a pro nás, musíme jako demokraté počítat s tím, že kulturu budou ovlivňovat ony, a ne my. A jestli dneska je západní Evropa plná muslimů, kteří tam odněkud přišli, tak se nedívme, že mají protizhidské postoje. Mezi arabským a muslimským světem a světem židovským je a bylo napětí. Roste to nyní i v Evropě, protože tady roste větší přítomnost muslimů. Já neříkám, že všichni muslimové jsou bojovníci a podobně, ale realitu vidíme: mnozí opravdu uvažují tímhle směrem.

LN Bezprostředně po prosincové střelbě v Praze se začalo mluvit o zpřísnění a omezení držení zbraní, o lepší ochraně škol a lidí, větší dostupnosti psychologické pomoci. Je to podle vás cesta, jak tragédiím předjet?

Určitě se nějaké drobné věci dají vylepšit, ale nemyslím si, že řešení spočívá ve zpřísnění. Ukazuje se totiž, že takovéto činy vyvádějí dneska lidé zdraví, kteří nemají žádné psychiatrické problémy. I když je člověk primárně psychicky zdravý, přesto může trpět věcmi, na které psychiatr nepřijde. Jestli chceme žít jako v kriminále a všude procházet rámy? Jako nějaký sebeklam je to možná dobré, abychom měli dojem, že jsme udělali všechno, co jsme mohli. Nejsme proti tomu, aby se některé věci zpřísnily. Není to ta správná cesta, nevyřeší nám to problém.

LN A co ho vyřeší?

Přesně to, o čem jsem mluvil. Je to otázka výchovy a atmosféry ve společnosti, jakou vytváříme. Nesmí být tak negativistická, musí být pozitivní. A musíme vést lidi k tomu, aby žili reálný život. Sice na to nemáme ještě dostatek studií, ale na první pohled je vidět, že děti a mládež, která si už zvykla žít na mobilu, někdy nerozlišuje, co je virtuální realita a co skutečnost. Je důležité, abychom uměli moderní věci využívat, ale musíme se zbavit závislosti na nich.

Mluvíme o závislosti u drog nebo alkoholu, ale závislost na mobilech hodně mění i vidění, myšlení. Musíme především rozvíjet normální zdravý život a budovat vztahy, aby člověk nebyl otrokem či opuštěným samotářem.

Drív se svíčky zapalovaly na hřbitově, dneska i na pietních místech. V žádném případě v tom nevidím něco pohanského.

”

LN Technologický vývoj každopádně letí nezastavitelně kupředu, s tím se bojovat moc nedá. Jakou roli ve zrychlené době může sehrát církev? Co děláte pro to, aby pro řadu lidí zůstala kotvou?

Snažíme se vést lidi k tomu, aby vedli normální zdravý život. Aby vnímali druhého, aby mu naslouchali, měli ho rádi, uměli mu posлуžit. To je opravdu takový každodenní život, ke kterému církev snaží vést. Určitě můžeme v té věci mnoho napravovat, neříkám, že to děláme dokonale, máme mnoho dluhů, ale vidím právě v tomto hlavní cestu.

LN Čili když to hodně zjednodušíme, lékem je tradiční „miluj bližního svého“?

Ano, je to zjednodušené, ale je to tak. Klíčem je prostě lidský kontakt.

LN Dovolte ještě poslední zastavení u prosincové smutné události. Ačkoli proběhla mše ve sv. Vítu, studenti a profesori se sešli i před fakultou, kde hořely svíce a oheň, což je podle mnohých symbol a součást starodávných, ještě pohanských rituálů. Jak to vnímáte?

Je důležité, zejména po tak mimořádné události, abychom měli prostor nejen pro náboženské zpracování, jako je třeba mše ve zemědě. Dříve například chodili pozůstalí ve smutečním oblečení. To už nebyla náboženská záležitost, ale byl to určitý projev smutku, po čase, většinou po roce, smutek odkládali. Tedy ano, je potřeba prožít určitou bolest, ale pak to taky jednou ukončit. Ze jsou tady i jiné zvyky jako zapalování svíček?

Drív se zapalovaly na hřbitově, dneska i na různých pietních místech. V žádném případě v tom světlo a ohni nevidím něco pohanského. V každém kostele nám svítí před svatostánkem věčné světlo. Býval to vždycky živý oheň, dneska je to často časová elektrika.

LN Co nám připomíná?

Především to má odkázat na Mojžíšův hořící keř. Mojžíš vidí jakési znamení, přibližuje se a slyší Boží hlas: „Nepřibližuj, nepřibližuj se, toto místo je svaté, na kterém stojíš.“ On ví, že mluví s Bohem, proto před svatostánkem bývá světlo, aby tento hořící keř připomněl.